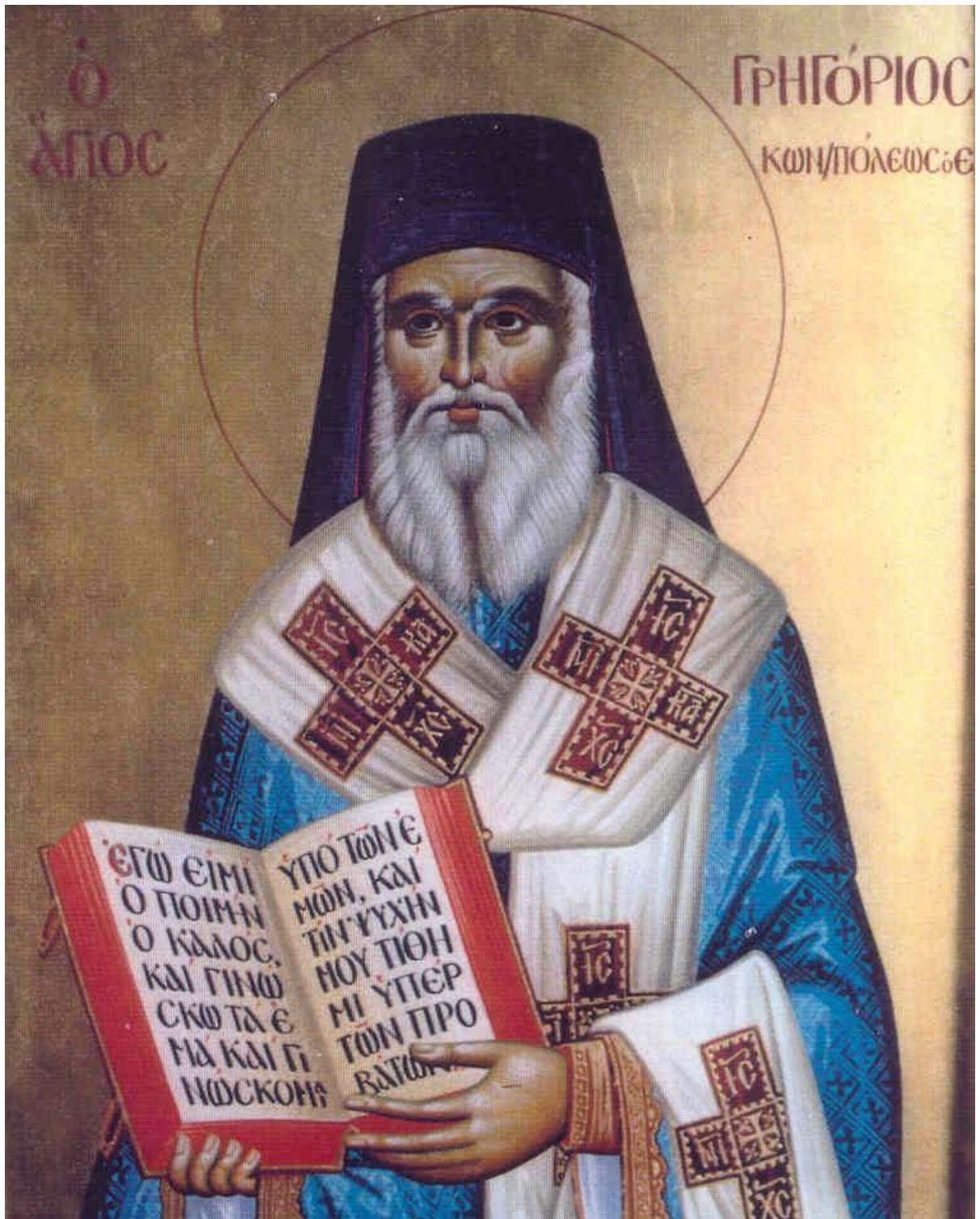

МІСЯ АПРІЛІА
ВЪ І-Й ДЕНЬ.

СЛУЖБА (црл.) І ЖИТІЄ (серб.)
СТОМУ ЄЩЕНОМЧНИКУ
ГРИГОРІЮ ПАТОМУ
[АГГЛОПУЛОСУ], ПАТРІАРХУ
КОНСТАНТИНОПОЛЬСКОМУ.

МѢСЯЦЪ АПРѢЛѢ ВЪ 1-Й ДЕНЬ.

ПАМЯТЬ СѢАГО СЩЕНОМЪЧНИКА ГРИГОРІА ПАТЯГО
[АНГЕЛОПУЛОСА], ПАТРИАРХА КОНСТАНТИНОПОЛЬСКАГО.*¹

НА ВЕЛИЦѢЙ ВЕЧЕРНИ.

На ГѢН, ВОЗВѢХЪ: СТИХИРЫ, ГЛАГОЛАЮЩЕ:

СѢИТЕЛѢ ПРЕЧУДНАГО И МЪЧНИКА ТВѢРДАГО, * ПОЧТИМЪ ЛЮБОВІЮ ВЪ
ПѢСНЕХЪ, ВѢРНІИ, * ІЕРАРХА БГОУДОБРАГО ГРИГОРІА, * ХРІТОВЫ ЦРКВЕ
БОИНА НЕУДОЛѢННАГО, * СЛАВЫ СЫНА ВСЕСЛАВНАГО * И МЛТВЕННИКА Ѿ
ДШАХЪ НАШИХЪ.

ПРАВОСЛАВНЫМЪ ВѢРЫ ПОБОРНИКА, * БЛГОУЧИТѢЛѢ, * НОЧЕСКАГО
ЖИТИѢ ДОБРОЕ ПРАВИЛО, * КОНСТАНТИНОПОЛѢ АРХІПАСТЫРѢ СЛАВНАГО, *
СѢИТЕЛЕЙ ОУКРАШЕНІЕ И МЪЧНИКОВЪ РАВНОСТОАТЕЛѢ, * ХРІТІАНЪ ОУТѢШИТЕЛѢ,
* НИЦНХЪ ПОМОЩНИКА И ПИТАТЕЛѢ, * ВОСХВАЛИМЪ ДНЕСЬ ДОСТОЧУДНАГО
ГРИГОРІА.

ДОБРОДѢТЕЛЬНЫМИ СВѢТЛОСТЯМИ ПРОСЛАВИСѢ ИМѢ ТВОЕ НА ЗЕМЛѢ, *
СТОЛПЪ И ОУТВЕРЖДЕНІЕ БЫЛЪ ЕСИ, СЩЕ ГРИГОРІЕ, * ДШЫ ВѢРНЫХЪ
ОУКРЕПЛАА И ТМЪ ГРЕХОВНЮ ѾГОНАА. * ТѢМЖЕ, СВѢТОНОСНЮ ТВОЮ
ПАМЯТЬ ПРАЗДНУЮЩЕ ДНЕСЬ, МОЛИМЪ: * МОЛИ СПСНІЕА ДШАМЪ НАШИМЪ.

¹* автор ове (полијелејне) службе св. свештенномученику Григорију V (Ангелопулосу) је [протојереј Илија Тетерко](#), клирик града Одесе, Украинске ПЦ Московског Патријархата. Служба је публикована у составу зборника „Службе Одеским светим“, Одеска Духовна семинарија, Одеса, 2009. г . 243 стр. Поред ње су предходно написане и две грчке службе. Видети више о томе у напмени на крају Житија. Текст је од нас пренешен из тзв. грађанског у цсл шрифт и подврнут минималној граматичкој (привођење нормама савремене руске редакције црквенословенског језика) и другој редакцији.

Проповѣдѣтѣ, сѣнителю ѿче григоріе, * твоѡ страданіѡ нынѣ вѣсь
 ѿллинскій народъ: * изгнаніѡ и мѣническѡ кончинѡ ѿ поганыхъ
 агаранъ * претерпѣлъ єси вѣры радн, * насъ ѿ скорбей и болѣзней
 избавляѡ своїми мѡтвами. **Гл҃ава, гл҃асъ ѿ:**

Торжествѡи днесь радостноу, землѣ ѡдесскаѡ, * ликѡи и веселіѡ,
 цр҃кве вѣѡи, * праздноуци пѡмѡтъ григоріѡ бѣгомѡдрагѡ, *
 пѣсньми и пѣньми дѡхѡвными восхваляюци єгѡ и вопіюци: * не забѡди
 родъ свой на землѣ, ѿче цѣннѣйшій, * но принѡ молн хр҃та б҃ѡ, * во
 єже сп҃сѣти вѣхъ насъ. **И нынѣ, бѣгородиченъ, гл҃асъ тѡйже:**

Цр҃ь нѣбный [за чл҃вѣколюбіе на землѣ явилѡ, * и съ чл҃вѣки поживѣ:
 * ѿ дѣи во ѡтѣхъ плѡтъ пріемый, * и изъ неѡ прошѣдый съ
 воспріѡтїемъ: * єдинъ єсть єнъ, єгѡже єстествомъ, * но не ѡпостыію. *
 тѣмже совершенна того б҃ѡ, * и совершенна чл҃вѣка воистиннѡ
 проповѣдающе, * исповѣдемъ хр҃та б҃ѡ нашего: * єгѡже молн, мѣи
 безневѣстнаѡ, * поміловатисѡ дѡшамъ нашимъ].

На стѣхѡвнѣ: стѣхѣры, гл҃асъ в.

Пѡ: Дѡме євфрадѡвъ:

Дѡмъ дх҃ѡ сп҃ѡмѡ * стѣи и непорѡченъ * явилѡ єси, бл҃женне ѿче
 григоріе, * добродѣтельными дѣланьми * и вѣрою правѡю.

Стѣхъ: Чтнѡ предъ гдемъ * смѣрть прѣбныхъ єгѡ.*2

Сѣнителей ѡукрашеніе, * стѣтѡтерпецъ хр҃товыхъ слѡвѡ, * григоріѡ
 пѡстырѡ преднѡго, * любѡвію восхвалимъ, вѣрніи, * почитѡюще
 добродѣтели и страданіѡ єгѡ.

Стѣхъ: Чтѡ воздѡмъ гдѣи ѡ вѣхъ, * ѡже воздаде ми; *3

Цр҃ковъ хр҃тѡва * веселитѡ ѡ тѣвѣ, григоріе, * имѣѡ въ себѣ ѡтнѡи
 твоѡ мѡци, * и радостноу прославляетъ * чѡдеѡ твоѡ.

Гл҃ава, гл҃асъ и подѡбенъ тѡйже:

* Пс. 115,6.

* Пс. 115,3.

Тѣ́цы вѣ́рнагѡ слѣ́жителѧ, * цѣ́ркве свѣ́тїльни́ка всесвѣ́тлагѡ, *
григѣ́ріа предѣ́внаго * ны́нѣ, вѣ́ па́мѧть ѿгѡ́ соше́дшесѧ, *
воспо́ймъ любѣ́вію. **И ны́нѣ, гла́сѣ ѿ подо́бенѣ тѣ́йже:**

Пресѣ́ла мѣ́ти бѣ́жїѧ, * съ ли́ки прѣ́бныхъ * моли́сѧ ѿзъ тебѣ́
воплоще́нномѸ, * сї́нцѸ пра́вды, гдѸ, * спї́сати ѿ проквѣ́тити дѸшы
на́ша.

Тропа́рь, гла́сѣ ѿ:

И́ко жер́тва бл҃гопрїѧ́тнаѧ * бл҃гѡ всѧ́ческихъ цї́енствѸеши прѣ́бнѡ *
ѿ ѿ́бѧко о́у҃серднѡй подви́жникѣ * хрї́стѸ предста́тельствѸеши. * се́гѡ
ра́ди, вои́стиннѸ, повѣ́шенїе твое́ зна́меноваше ѿзбавле́нїе * ѿ́ллинскихъ
люде́й ѿ до́лгагѡ ра́бства. * сї́це, цї́енномѣ́ниче григѣ́ріе, почита́емъ тѧ.

И́нѣ тропа́рь, гла́сѣ ѿ. [Творе́нїе сѣ́нтелѧ а́дана́сіѧ ковровскагѡ]:

Сѣ́нтелю ѿ мѣ́ниче григѣ́ріе, * за лю́ди твоѧ дѸшѸ положи́вый, * ѿ
вѣ́ свѣ́тонѡ́снѡй де́нь хрї́то́ва воскрѣ́нїѧ пострада́вый, * моли́сѧ
страда́вшемѸ за ны ѿ воскрѣ́шемѸ * цѣ́рквь правосла́внѸю незы́блемѸ все́гда
храни́ти, * па́ствѣ́ же твое́й ѿ рѸсѣ́тѣй земе́лѣ, * сѣ́бѧ мо́щи твоеѧ съ
любѣ́вію лѣ́та мно́га храни́вшей, * дарова́ти ми́ръ ѿ ве́лію мѡ́лѣ.

И́нѣ тропа́рь, гла́сѣ ѿ:

Бл҃гѡе́нъ ѿ́си, хрї́тѣ бѣ́же на́шѣ, * о́у҃крѣ́пнѡй бѣ́жтвеннаго патрі́арха, *
бл҃гѡспѡ́славы́й то́мѸ свѣ́ше своѡ́ бл҃гѣ́тъ, * ѿ́мже ѿ на́съ свобѡ́днѡ
ѿ́си ѿ ра́боты вра́жїѧ: * чл҃вѣ́колю́бче, сла́ва тебѣ́.

НА Ѹ́ТРЕНИ.

[На бл҃гѣ́х, гдѣ́: тропа́рь сѣ́нтелѧ, двѧ́жды.]

Гла́ва, ѿ ны́нѣ, бл҃гѡро́диченѣ.]

По ѧ́-мѣ стї́хослѡ́вїи: сѣ́да́ленѣ, гла́сѣ ѿ:

И́ерлї́ма го́рнагѡ жи́телѧ, * сѣ́бѣхъ со́нма соприча́стника, *
цї́енномѣ́ника григѣ́ріа возвели́чимъ, * бл҃гѡдарова́ннѡй мо́щи ѿгѡ́
ѡблѡбызѧ́юще, возопї́имъ: * моли́, бл҃же́нне, прилѣ́жнѡ хрї́та бл҃га, * спї́сати
дѸша́мъ на́шымъ. **[Двѧ́жды.]** **Гла́ва, ѿ ны́нѣ, [бл҃гѡро́диченѣ,] гла́сѣ тѣ́йже:**

Невѣсто неискѹбръчнаа, * премѣрости сею показася оутрѣба твоа
 бѣа слова: * ты бо еди́на, мѣи бѣѣа, * бл҃гнѣхъ ходата́нца
 ꙗ́вившиася, * вса́кихъ страсте́й избави рабы твоа, * непреста́нно
 воспѣва́ющыа сла́вѹ твою́.

По в-мъ стѣхословѣи: сѣдальнъ, гласъ ѿ:

Прѣбне и требл҃женне, ст҃ителю григоріе, * пастырю добрый,
 началопастыря хр҃та оугодниче, * положи́вый дѣшѹ твою́ за
 ѿланикѣа люди, паствѣсмыа тобою́. * тѣмже и нынѣ, ѿче досточ҃дне,
 * испроси оу́ гда, * ѿже дарова́ти намъ вѣлю́ мѣть. [Дважды.]

Глава, и нынѣ, [вѣторѣченъ,] гласъ то́йже:

Чертѣгъ, приносѣщною славою оукра́шенъ, вѣда́ще вѣиѹ, * желаніе
 ѿмамы совнѣти въ ѿнь, * но, ѿде́жды не имѣ́ще, стыди́мса, * да
 не свѣзани ѿ аг҃ла и извѣржени бѣдемъ. * ты, ѿци ѿде́жда нагнѣхъ
 дерзнове́нїа, дѣо мріе, оукра́си ны * и введи́ внѣтрѹ цр҃твѣа хр҃то́ва.

По полѣелѣи: сѣдальнъ, гласъ ѿ:

Прѣидѣте мѣниколю́бцевъ собо́ри, * па́мать прѣнагѹ мѣжа почитѣмъ,
 * пѹть тѣсныи и сп҃сительныи избравшагѹ, * и за хр҃то́мъ да́же до
 оу́зъ и сме́рти послѣдова́шагѹ, * исповѣ́данїемъ вѣры ап҃ловъ подобника,
 * мѣникѹвъ равносто́пела, * бѣобл҃женнаго григоріа днѣсь ликѹ́ще
 восхва́лимъ. [Дважды.] **Глава, и нынѣ, [вѣторѣченъ,] гласъ то́йже:**

Бѣе́ дѣо, * вседержа́внаа на́ша цр҃ице, * ѿмофо́ромъ мѣтвѹ твою́хъ
 покрыва́ющаа вѣсь міръ, * прѣмни ѿ бл҃годѣ́рныхъ серде́цъ на́шихъ *
 похва́льныа пѣ́сни сѣа * и испроси́ намъ оу́ сѣа твоего́ бѣонача́льнагѹ *
 грѣхѹвъ прощѣ́ніе и вѣлю́ мѣть.

Гтепѣнна, 1-й антѣфѹнъ д-гѹ гласа.

Прокіменъ, гласъ д:

Чтѣна прѣдъ гдѣмъ * сме́рть прѣбныхъ ѿгѹ.*4

Гтѣхъ: Чтѣо возда́мъ гдѣви ѿ всѣхъ, * ꙗ́же воздаде́ ми;*5

* Пс. 115,6.

* Пс. 115,3.

Всѣ́акое ды́ханіе:

Ѣ́вѣліе ѡ́ іѡ́анна, за́чалѡ ѿ́сѡ, ѡ́ полѡ́.*6

Рече́ гдѣ́ ко прише́дшымъ къ немѹ́ іѹ́деѡмъ: [а] **Ѹ́мннѣ́**, а́мннѣ́ глѣ́бю вѣ́мъ: не вхо́дѣи двѣ́рьми во двѡ́ръ Ѻ́вчѣ́й, но прелѣ́за и́нѹ́дѣ́, то́й тѣ́тъ ѣ́сть ѡ́ разбо́йникъ: [б] а́ вхо́дѣи двѣ́рьми, па́стырь ѣ́сть Ѻ́вца́мъ: [в] се́мѹ́ двѣ́рникъ ѡ́верза́етъ, ѡ́ Ѻ́вцы гла́сѣ ѣ́гѡ слы́шатъ, ѡ́ своѣ́ Ѻ́вцы гла́ша́етъ по ѡ́мени, ѡ́ ѡ́зго́нитъ ѡ́хъ: [г] ѡ́ ѣ́гда своѣ́ Ѻ́вцы ѡ́жденѣ́тъ, предъ́ нѣ́ми хо́дитъ: ѡ́ Ѻ́вцы по нѣ́мъ ѡ́дѹ́тъ, ѡ́акѡ вѣ́даѹ́тъ гла́сѣ ѣ́гѡ: [д] по чѹ́ждемъ же не ѡ́дѹ́тъ, но бѣ́жаѹ́тъ ѡ́ негѡ́, ѡ́акѡ не зна́ютъ чѹ́ждагѡ гла́са. [е] Сѣ́ю прѣ́тчѹ́ рече́ ѡ́мъ іѡ́сѣ: Ѻ́нѣ́ же не разѹ́мѣ́ша, что́ бѣ́ше ѡ́же глѣ́баше ѡ́мъ. [ж] Рече́ же па́ки ѡ́мъ іѡ́сѣ: а́мннѣ́, а́мннѣ́ глѣ́бю вѣ́мъ, ѡ́акѡ ѡ́зъ ѣ́смъ двѣ́рь Ѻ́вца́мъ. [з] Вѣ́и, ѣ́лікѡ (ѡ́хъ) прѣ́иде прѣ́жде менѣ́, тѣ́тѣ се́тъ ѡ́ разбо́йницы: но не послѹ́шаша ѡ́хъ Ѻ́вцы. [и] ѡ́зъ ѣ́смъ двѣ́рь: мно́ю ѡ́ще ктѡ́ вни́детъ, спѣ́етъ, ѡ́ вни́детъ, ѡ́ ѡ́зы́детъ, ѡ́ па́житъ ѡ́бра́щетъ.

По ѡ́мъ ѡ́алмѣ́: стѣ́хѣ́ра, гла́сѣ Ѣ́. Самогла́сна:

Говерѣ́тѣсѡ, мѣ́николю́бцы, днѣ́сѣ, * вѣ́ па́мѣть григѣ́ріа стѣ́нѣ́ла, * ѡ́ сѣ́ю кѹ́пнѡ вѣ́и торже́ствѹ́йте: * се́й бо вѣ́гоѹ́тѣ́а подража́тель, * ѡ́ ѡ́ ста́дѣ́ своѣ́мъ тѣ́плѣ́и мѣ́твенникъ, * ѣ́лла́дскѣ́а землѣ́ оѹ́добре́ніе, * гра́да Ѻ́де́ссы похва́ла ѡ́ оѹ́тве́рже́ніе, * къ немѹ́же прилѣ́жнѡ возопѣ́емъ: * мо́ли хрѣ́ста вѣ́а ѡ́ чѹ́щнѣ́хъ па́мѣть твою́.

Ванѡ́нъ [стѣ́омѹ́] сѣ́енномѣ́никѹ́ [григѣ́рію], гла́сѣ ѡ́.

Пѣ́снь ѡ́. Іѡ́мо́сѣ:

Пѣ́снь возслѣ́мъ, лю́дѣ́е, чѹ́дномѹ́ вѣ́ѹ́ на́шемѹ́, свободи́вшемѹ́ іѡ́ла ѡ́ рабо́ты, пѣ́снь побѣ́днѹ́ пою́ще ѡ́ вопі́юще: по́ймъ тебе́́, ѣ́ди́номѹ́ вѣ́щѣ́.

Іерѣ́рхѹ́ днѣ́вомѹ́ ѡ́ исповѣ́дникѹ́ вѣ́ры правосла́внымъ крѣ́пкомѹ́, патрі́архѹ́ григѣ́рію пѣ́снь воспѣ́ти сподо́би, мѣ́тнѣ́и вѣ́ко, да тогѡ́ мѣ́твами спѣ́емъсѡ.

* Јн. 10,1-9 (зач. 35 од пола).

Ѡ юности старческѹю мудрость дарова тебе христѹ, всѧ во крѣпости мѣра сего пренебрегла єси, и монашескаго житїа возжелѣла єси: тѣмже оублажаешиса нынѣ изъ лики прѣбывающихъ.

Мѹромъ добродѣтелей ѡблгодѣханныа сѣбѣа мѹщи твоѧ, всечтне ѿерарше григорїе, ѡснованїе твердое ѡбнѣшася младомѹ градѹ ѡдѣсѣ, во оутвержденїе вѣры и бл҃гочѣтїа. **Бѣгородиченъ:**

Необлѣзновавшиа чрекомъ, рѹждашиа христѹ гдѧ, мольбѣми твоїми мѣтряними ищѣли бл҃гѣзми дѹшъ и тѣлесъ нашихъ, да бл҃годѣрнѹ сїѹ твоємѹ приносимъ побѣднѹ пѣснь.

Пѣснь 7. Їромѹс:

Нѣсть сѣхъ ѡакъ гдѣ, и нѣсть прѣхъ ѡакъ бѣхъ нашихъ, єгѹже поетъхъ всѧ тѣарь: нѣсть прѣхъ, паче тебе, гдѣ.

Ѡ цѣ ѡцѣхъ и пастырь пастырей истиненъ ѡбнѣла єси, Ѡче григорїе бѣгомѹдре: любѹ въ твою и мѣть къ паствѣ твоеї поминѹюще, на крѹхъ мѣтвѣ твоихъ оуповаемъ.

Ѡ краснѣа славыми именемъ твоїмъ прѣтолъ первозваннаго апѣла, и градъ константїна великаго въ тебе ѡбръте своегѹ заступника и мѣтвенника.

Горѣ адѹнскаа радѣетсѧ, и мѹщи кѣлїю твою, Ѡче прѣбне, въ тоѣ во молашѣ и трѹждашѣа, пребываєши неколебимъ, ѡакъ оутвержденный на камени заповѣдей гдѣнихъ. **Бѣгородиченъ:**

Ѧ глѹхъ оуднвлѣнїе, члѣкѹхъ дерзновѣнїе, вѣче чѣтаа, принодѣо, моли христѹ бѣа, спсѣти непрестѧннѹ тѧ бл҃жащыа.

Ихъ кондѧкъ, глаголю:

Ѡерарше бѣодѣхновѣнне, * рожденный бл҃гочѣтнѹ, * безвѣннѹ за паствѹ твою повѣшенїемъ въ жертвѹ принесенный. * тѣмже страданїемъ твоимъ, ѡакъ ѡгнѣмъ ѡбоженнаа, * поетъхъ тѧ єллада празнствомъ вѣтвенныхъ пѣсней, * и радѹшѣа, ти вопїетъ, * цѣнночѣнне Ѡче григорїе.

СѢДАЛЕНЪ, ГЛА́СЪ Я́:

ЖИТІЕ СВОЕ ДОБРОДѢТЕЛЬНЫ ОУЖЕНЫЯ, СѢ ГРИГО́РІЕ, * СВѢТОВІДНЪ СОДѢЛАЛЪ [ѢСН] СВОЮ ДУШУ, * НѢНЫМИ НАДЕЖДАМИ НЕМОЩЬ ЧЛВЧЕСКОЮ ОУКРѢПІЯ, * ДЕРЗНОВЕННЪ НА СТРАДА́НІА ЗА ХРІ́ТОМЪ ПОСЛѢДОВАЛЪ ѢСН, * ѿ НЕГѢЖЕ ВОСПРІАЛЪ ѢСН БЛГѢТЬ НЕМОЩНЫА ДУШЫ И ТѢЛЕСА ВРАЧЕВА́ТИ, ІЕРА́РШЕ БГОМѢ́ДРЕ: * ТѢМЪ, ЛЮБѢЮ ТѢ ОУБЛЖАЕМЪ. [ДВА́ЖДЫ.]

СЛА́ВА, И НЫ́НѢ, [БГО́РОДНЧЕНЪ,] ГЛА́СЪ ТО́ЙЖЕ:

ОУПОВА́НІЕ ХРІ́ТІАНЪ, ПРЕСѢ́ЛА ДѢО, * Ѣ́ГОЖЕ РОДИЛА ѢСН БГА, * ПАЧЕ ОУМА́ ЖЕ И СЛѢ́ВА, * НЕПРЕСѢ́АННЪ МОЛН СЪ ВЫ́ШНИМИ СИ́ЛАМИ * ПОДА́ТИ ѠСТАВЛѢ́НІЕ ГРѢ́ХѢ НА́ШНХЪ ВРѢ́ХЪ, * И ИСПРАВЕ́НІЕ ЖИТІА́ ВѢ́РОЮ И ЛЮБѢ́Ю * ПРИ́СНЪ ТѢ СЛА́ВАЩЫМЪ.

ПѢ́СНЬ Я́. І́РМО́СЪ:

ИЗЪ ГОРЫ́ ПРИ́СѢ́ННЫА, СЛѢ́ВЕ, ПРѢ́РОКЪ, Ѣ́ДИНЫА БЦЫ, ХОТѢ́ЩА ВОПЛОТІ́ТИСѢ БГОВІ́ДНЪ ОУСМОТРѢ́И, И СО СТРА́ХОМЪ СЛАВОСЛѢ́ВЦЕ СІ́ЛЪ ТВОЮ́.

НА ПРѢ́ТОЛѢ́ ВЕЛІ́ЦѢ [МЪ] СѢ́ЛЪ ѢСН І́АКЪ ДОСѢ́ОНЪ СѢ́НТЕ́ЛЬ, СМІ́РЕНІЕМЪ ВЕ́ЛІИМЪ БГА ПРОСЛА́ВИЛЪ ѢСН, ГРИГО́РІЕ БЛЖЕ́ННЕ, И ВРѢ́МЪ ѿКРЫ́ЛЪ ѢСН НЕГІ́БЕДУ́ЩЕЕ БОГА́ТСТВО, І́АКЪ БЛГОУ́ЧИ́А ПРОПОВѢ́ДНИКЪ ПРЕКРА́СЕНЪ И ТРѢ́ЦЫ СОСЪ́ДЪ ЧѢ́НЧЕ́ЙШІИ.

ПА́СТВА Ѣ́ЛЛИ́НСКАА ПРОСЛА́ВЛѢ́ТЪ ТѢ, СѢ́ ГРИГО́РІЕ: ДО СМѢ́РТИ БО ВОЗЛЮ́БИЛЪ ѢСН ХРІ́ТА И ЛЮ́ДИ ТЕБѢ́ ВРѢ́ЧЕННЫА, БО́ДРЪ ОУ́МЪ ИМѢ́А, ЗРѢ́ЛЪ ѢСН БГА Ѡ́ЧИЩЕННЫМА Ѡ́ЧІА, И ВЪ ГО́ДИНЪ СКОРЕ́Й БЛГОУ́ШНЪ ВЪЫ́ВѢ́ЛЪ ѢСН: СЛА́ВА СІ́ЛѢ́ ТВОЕ́Й, ГДН.

ИЗЪЫ ГДА́ НА ТѢ́ЛѢ́ СВО́ЕМЪ НОСИ́ВЪ И СТОПА́МЪ Ѣ́ГѢ́ ПОСЛѢ́ДОВАВЪ, ВОЗШЕ́ЛЪ ѢСН И ВЪ РА́ДОСТЬ Ѣ́ГѢ́ ВОСКРѢ́НІА, І́АКЪ БЛГІ́И И ВѢ́РНЫИ РА́БЪ, ВЪЫ́ВѢ́А: СЛА́ВА СІ́ЛѢ́ ТВОЕ́Й, ГДН.

БГО́РОДНЧЕНЪ:

БЛЧЕ́ МЛѢ́ТИВАА, НЕ ВОЗГНѢ́ША́ЙСѢ І́ЗЪЫ НА́ШНХЪ ГРѢ́ХѢ́ВНЫХЪ,*7 ВРАЧА́ РО́ЖДШАА ДУ́ШЪ И ТѢ́ЛЕСЪ НА́ШНХЪ: ОУ́ТО́ЛН БОЛѢ́ЗНИ И И́ЩЕ́ЛН НЕМОЖЕ́НІА, И СІ́СН ДУ́ШЫ НА́ШѢ́.

* наша измена, а у озворнику: ѡзвѣми нашими грѣхѣвными.

Пѣснь ѿ. Їрмосъ:

Страстѣй мѧ мгы, ѣкѡ ѿ глѣбокіа нощи, ѡзбавлѧй, оутреневати сподоби дѡхъ мой, молюсѧ, во свѣтѣ днѣ повелѣній твоихъ, хрѣтѣ.

Аѡшъ свою скорбѣю крѣпкою за люди твоѧ раздираѧ, ходѧтай ѡбѣща сѣи за пѣствѡ предъ владыки земными и аггѣаны нечестѣвыми, но паче же мѣтвенникъ всензрѣдний ко пресѣтѣй трѣцѣ.

Стѣнителей красотѣ, архіерѣа великаго сладжнителя ревностный, іерарше григоріе всецѣдне, сопрѣчастникъ страстѣй сѣа бывъ, въ нѣныхъ сѣлѣхъ съ нѣмъ прославлѧшисѧ, паче оумѧ веселѣа насыцаѧсѧ.

Вто кромѣ гдѧ ѡзчестѣи мѡжетъ, стѣнителя всецѣдне григоріе, твоѧ мѣлостыни, ницелѣбѣе, ѡ сѣцихъ въ оузахъ попечѣніе, сѣе добротѣ вѣдѡще, и мы, грѣшніи, мѣтыни и мѣтѣхъ твоихъ просимъ. **Бѣгѡродиченъ:**

Ащѣніемъ члѣвкоубѣицы дрѣвнаго прѣсоуи наша ѿ прѣсноуициныа жѣзни ѡпадаша: ржѣтѣомъ твоимъ, чѣта, земнорѡдніи вси пѣки въ рѣи восхѣнѣни быхомъ.

Пѣснь ѿ. Їрмосъ:

Содержѣма мѧ, прѣими, члѣвколюбче, грѣхѣи многими, и припадающа щедротамъ твоимъ, ѣкѡ прѣрока [іѡнѡ], гдѣи, и сѣи ма.

Црѣковъ правослѣвѣю оукрашилъ сѣи добродѣтельными твоими, цѣлѣными и кончиною мѣническою, ѡче григоріе прѣблѣженне, тѣже нечестѣе и рѣбство аггѣанское прѣсклазъ сѣи.

Рѣзою блѣтти ѡдѣланъ, покрѡвомъ мѣтѣхъ своихъ ѡсѣнѣй прѣисѡ пѣствѡ твоѡ и всю зѣмлю рѣсѣкѣю, мѡщи твоѧ мнѡга лѣта блѣгоговѣиѡхъ хранившѣю.

Баггѣницею твоихъ кровѣи оукрашенъ, стѣнителя григоріе, и мѣроуа щѣенства блѣгодѣла, блѣвѣи гдѣа и люди тѣа любѡвѣю чѣдѣи.

Бѣгѡродиченъ:

Архѣгѣльскѣи глѣзъ вопѣемъ тѣи: радѣисѧ, блѣтнаѧ, гдѣ съ тобою: радѣисѧ, блѣвеннаѧ, застѣпнице наша и скорѧа въ вѣдѣхъ помѡщнице.

РАДОСТЕ НАША, ПРЕЧТАА ДѢО, ТЫ ЕДИНА ВО ВѢХЪ РОДѢХЪ МѢИ БЖІА
ПОКАЗАЛАА СЯ, БЖІВѢ НЕУПАЛНУ ВМѢСТИВШАА. ТѢМЪ ТѢ
БЛГВІМЪ, МРІЕ БГОНЕВѢСТНАА.

Пѣснь ѿ. Ірмѡсѣ:

Побѣдители мѹчителя и пламене бѣгѹтѣю твоѣю бывше, заповѣдемъ твоимъ сѣлѹ прилѣжающе, ѿтроцы копѣхѹ: бѣгѹйте, всѣ дѣла гдѣна, гдѣ.

ЖИТІЕ ТВОЕ РАВНОАГГЛНОЕ И СТРАДАНИЕ НЕПОВИННОЕ, ГРИГОРИЕ ВСЕЧТНЕ,
ВЪ КОНЦЕ БЛАГОУХАНІА ДХОВНАГО ВОСПРІЯ ГДЬ, И ДАРОКА ТВОЕ ВЕЛИЮ
БЛАГТУ ЦЕЛЕНУЮ, ЕЮЖЕ БЕЗМЕРНО ВРАЧЕШИ ДУШЫ И ТѢЛЕСА НАША, ДА
ХВАЛЕНУ ПОЕМЪ: БЛАГОВІТЕ, ВСА ДѢЛА ГДНА, ГДА.

Терпѣніемъ своимъ сокрѣпшася ѿ сего иже имѣху вражю и словесъ нечестивыхъ, цѣннострадалче григоріе, и мученіа пѹть доблестныхъ прошедъ, достигъ ѿ сего въ нескончаемый покой нѣбный, и дѣже со англы ликѹеша во свѣтѣ всѣхъ творца.

Ез мѣткою, бѣвшюю во оуцѣхъ твоихъ, страдающе прииде, предаде
 еси душу твою въ рѣцѣ живаго бѣа, и побѣдоносенъ со славою
 возшелъ еси въ чертогъ ево нѣбный.

Бѣгородиченъ:

ГЛОВО ѿЧЕЕ ѿДННОУЩНОЕ, АДАМОВО НЗБАВЛЕНІЕ, ѿ КРОВЕЙ ТВОИХХ
ДѢСТВЕННЫХХ ВОПЛОТІСА, ѿДІНЗ, ІАКѠ ВѢСТЬ, ВСЕПѢТАА, СПІСАА НАС
СКОЕЮ БЛГОУТІЮ.

ПѢСНЬ ҃. ІѠмѡсѡ:

Проявленное на горѣ законоположникъ во ѡгнѣ и кѹпинѣ, ржѣтвѣ
приснодѣвы, въ нѣше вѣрныхъ спсѣніе, пѣсньми немѡлчными величѣмъ.

Нечестивѣи оубѣицы не оумлишасѧ, видѣша кончинѸ твою мѣническѸ, стѣителю ѿче григоріе, но самое тѣло твоѡ мѣртвое на поруганіе и оутоплѣніе ѡдаша, ѣже днѣвно и зѧ нѣдрѧ морскіхъ гавнъ гдѣ въ неплѣнїи людемѧ православынымѧ.

Промысломъ всеблагъ вседѣтелъ совершилъ пренесеніе чѣтныхъ
моцій твоихъ, ѿче цѣннѣйшій григоріе, во градъ бгоспелемый
ѡдессѣ, нѣже рѣчѣша тѣ люди пѣствы твоѣ, цѣнницы и мѣртѣи, въ
пѣснѣхъ величающе страданія твоѣ.

Прїзванѣ бѣ́ах ѣ́сн во двѡры́ небѣ́сныа, стрѣ́тоно́сче Ѡ́че григѣ́ріе, тѣ́ло твоѣ́ мѣ́нически оукра́шенное, ѡста́вилъ ѣ́сн на́мъ въ наслѣ́діе дѣ́ховное, ѣ́же бѣ́х дѣ́нѡ просла́ви и́ па́ки дарова́ па́стѣ́ твоѣ́й, ѣ́акѡ сокрови́ще бога́тое и́сцѣ́леній.

Бѣ́гѡродиченъ:

Юже́ воспе́ваютьъ си́лы небѣ́сныа, вѣ́щѣ́ дѣ́хъ, цр҃кве́ красѡтѣ́, вѣ́рныхъ держа́вѣ́ и похва́лѣ́, бл҃года́рнѡ велича́ю и́ пѣ́ніе́ сконча́ваю.

Сѡсѣ́тіленъ:

Сѡсѣ́томъ сїа́нїа́ воскрѣ́шагѡ хр҃та́ жи́знода́вца * ѡза́рївѣ́а, Ѡ́че григѣ́ріе, * за́ нїмъ послѣ́довалъ ѣ́сн да́же до сме́рти, * и́ тогѡ́ бл҃гѣ́тію просѣ́щївѣ́а, * и́сточникъ чѣ́десъ́ и́ мл҃теи́ ѣ́авїлѣ́а ѣ́сн. * се́гѡ ра́ди мо́лимъ тѣ́: * сї́сн дѣ́шы на́ша.

Сла́ва, и́ ны́нѣ́, бѣ́гѡродиченъ:

Зарю́ пресѡсѣ́телю́, * ѣ́авла́ющю́ на́мъ сї́нцѣ́ незахо́дїмое, * вѣ́мъ тѣ́, пресѣ́аа́ дѣ́о бѣ́е. * се́гѡ ра́ди мо́лимъ тѣ́: * ѣ́акѡ мѣ́ти свѣ́та сѣ́щи, * просѣ́щї на́сѣ́ свѣ́томъ сїа́ твоегѡ́, * хр҃та́ бѣ́а на́шегѡ.

На хвали́тѣхъ: стї́хїры стї́теле́а, гла́сѣ́ Ѧ́.

Пѣ́: Трїа́днѣ́кенъ:

Трїа́днѣ́кнѡ́ воскрѣ́шагѡ хр҃та́ гд̃а́ * вѣ́рный оу́чникъ ѣ́авїлѣ́а ѣ́сн, * до́бѡпо́вѣ́днѣ́ стї́теле́ю григѣ́ріе: * па́стѣ́ы ѣ́ллинскїа́ ра́дованїе́, * мо́лиѣ́а члѣ́вѡко́убѣ́з бѣ́хъ, * да сї́сѣ́тъ дѣ́шы на́ша.

Живода́вцѣ́ сї́сѣ́ гд̃ѣ́ * послѣ́довалъ ѣ́сн во стра́данїихъ твои́хъ, * кр҃стѣ́ жи́тїа́ по́стническагѡ по́дѣ́ах ѣ́сн, * подкрѣ́плѣ́емъ бж҃твенно́ю бл҃гѣ́тію. * тѣ́мже́ ко́пїемъ тн̃, стї́теле́ю григѣ́ріе, * мо́лн ѡ́ на́сѣ́, сї́сѣ́тїѣ́а дѣ́ша́мъ на́шымъ.

Бж҃їе́ю сї́лою оукра́плѣ́емъ, * вра́жїа́ кѡ́зни прѣ́повѣ́дїах ѣ́сн, * вѣ́рѣ́ хр҃то́вѣ́ проповѣ́да́а, * нечѣ́стївы́а ѡ́бычїи́ и́скоренїах ѣ́сн: * просѣ́щївы́й ѣ́ллинскї́й наро́дъ, іе́ра́рше григѣ́ріе, * мо́лн хр҃та́ бѣ́а сї́сѣ́тїѣ́а дѣ́ша́мъ на́шымъ.

Сла́ва, гла́сѣ́ и́ подо́бенъ то́йже:

Анѣи нынѣ, вѣспасаемый граде Одессо, * ѣкѡ лѣчѣми сѣнечными
просвѣщаемый чѣдотворнымъ образомъ касперовскимъ: * еѣ бо
вѣомѣдый иннокѣнтій * со твѣрдymi въ мѣченіихъ анатоліемъ и
григоріемъ, * пречѣдныи гавріилъ храмостроитель * и дѣвныи въ
чѣдотвореніихъ іѡна * съ прѣбнымъ оцѣмъ кѣкшею, * ѣкѡ звѣзды
небѣсныя сѣяющыя, * пріснѡ мѡлѣтѣа сѣстѣа градѣ нашѣмъ, * и всѣмъ
вѣрою живѣщимъ въ немъ. **И нынѣ, вѣгородиченъ, глѣсъ тѡйже:**

Бѣе, ты сѣи лѡзѣ истиннаа, * возрастѣвшѣа намъ плѡдѣ животѣа, *
птѣвѣ мѡлѣтѣа: мѡлѣа, вѣчѣе, * со сѣитѣлемъ*⁸ григоріемъ *
помѣловѣтѣа дѣшѣмъ нашымъ.

Гласѡсловіѣ великое и ѡпѣстѣ.

И выкаѣтѣ помѣзаніѣ брѣтѣи [сѣлемъ] ѡ лампѣды сѣитѣла.

НА ЛѢТУРГІИ.

Блѣжѣнны ѡ канѡна сѣагѡ пѣснь 1-ѣа и 5-ѣа.

Прокіменъ, глѣсъ 3:

Чѣтѣа прѣдѣ гдѣмъ * смѣртѣ прѣбныхъ сѣгѡ.*⁹

Стѣхъ: Чтѡ воздѣамъ гдѣви ѡ всѣхъ, * ѣаже воздѣаде ми;*¹⁰

Ѣплѣ ко сѣврѣемъ, зачѣало тлѣ.*¹¹

Врѣтѣе, [ѣ,зѣ] повинѣтѣа настѣвникѡмъ вѣшымъ и покарѣйтѣа:
тѣи бо бѣдѣтѣ ѡ дѣшѣхъ вѣшнхъ, ѣкѡ слѡво воздѣати хотѣѣе,
да съ радѡстію сѣе тѣворѣтѣа, ѡ не воздыхѣюще: нѣстѣ бо полѣзно
вѣмъ сѣе. [iii] Мѡлѣтѣа ѡ насъ, ѡупѡвѣемъ бо, ѣкѡ добрѣ сѡвѣстѣ и мамы
во вѣемъ, добрѣ хотѣѣе жѣтѣи. [ѣ] Лѣшше же мѡлѣ, сѣе тѣворѣтѣе, да
вскѡрѣтѣ * ѡсѣтрѡюа вѣмъ.*¹² [ѣ] Бѣа же мѣра возвѣдѣи нѣзѣ мѣртѣвхъ
пѣстѣра ѡвѣамъ великаго, крѡвѣю заѣѣта вѣчнагѡ, гдѣ нашего иѣа хрѣта:

⁸* наша измена, а у озворнику: сѣимъ ѣплѣ.

⁹* Пс. 115,6.

¹⁰* Пс. 115,3.

¹¹* Евр. зач. 335 (13,17-21).

¹²* возвращѣа къ вѣмъ.

[Ѧ] Да совершѣтъ въ всѣхъ дѣлѣхъ блязѣ, сотвори́ти волю ѡгъ,
твори́ въ вѣсѣхъ блягодѣное предъ нѣмъ, ѣсѣхъ хрѣто́мъ: ѡмѣже слава во вѣки
вѣкѣвъ. **Ѧ**мѣнь.

Ἄλληλῆα, γλῶσζ δ:

Ϯϣτὰ πρῶταγw ποδῶτατw πρεμῶρετw, * ἢ ἄζυκx Ϸγὼ βοxγῶόлетx
 Ϸδx.*¹³

Єпі҃х: Прѣ̀никъ, ѿ̀къ фїніѣ̀хъ, процвѣ́тѣтъ, * ѿ̀къ ке́дръ, ѿ́же въ
лі́ванѣ, о́умно́житсѧ. *14

Εὐλαίε τῷ ἰωάννα, ἀρχαλό λς.*¹⁵

Рече гдѣ ко пришедшымъ къ немѹ іѹдѣемъ: [ѣ.ѣ] ѡзъ ѣсмь двѣрь,
мною ѡще кто внидетъ, вѣсѣтъ, ѡ внидетъ, ѡ изыдетъ, ѡ
пажить ѡбращетъ. [ѣ] Тать не приходитъ, рэзвѣ да ѡукрадетъ, ѡ
ѡубіетъ, ѡ погубитъ: ѡзъ прїидѡхъ да живѡтъ ѡмѡтъ, ѡ лишише ѡмѡтъ. [ѡі]
ѡзъ ѣсмь пастырь добрый: пастырь добрый дѡшѡ своѡ полагаетъ за
ѡвцы. [ѡі] ѡ наемникъ, ѡже нѣстъ пастырь, ѣмѡже не сѡтъ ѡвцы своѡ,
видитъ вѡлка грабѡща, ѡ ѡставляетъ ѡвцы, ѡ бѣгаетъ, ѡ вѡлкъ
разхититъ ѡхъ, ѡ распѡдитъ ѡвцы. [ѡі] ѡ наемникъ бѣжитъ, ѡкѡ наемникъ
ѣстъ, ѡ не радитъ ѡ ѡвцѡхъ. [ѡі] ѡзъ ѣсмь пастырь добрый, ѡ знаю моѡ,
ѡ знаютъ мѡ моѡ. [ѣі] ѡкоже знаетъ мѡ ѡцъ, ѡ ѡзъ знаю ѡцѡ: ѡ дѡшѡ
моѡ полагѡю за ѡвцы. [ѣі] ѡ ѡны ѡвцы ѡмамъ, ѡже не сѡтъ ѡ двѡрѡ
сегѡ, ѡ тѡѡ мѡ подобаетъ привесть: ѡ гласъ моѡ ѡуслышатъ, ѡ бѡдетъ
ѣдино стадо, ѡ ѣдинъ пастырь.

Причастенъ:

Из пѣмѣть вѣчнѣю бѣдетъ прѣвнникъ, [ѡ слѣха слѣ не оубоитѣа].*16

^{13*} Пс. 36,30.

^{14*} Пс. 91,13.

^{15*} ЈН. 10,9-16 (зач. 36).

^{16*} Пс. 111,6 и 7.

МАТВА.

 пречѣтнаѧ ѡ цѣннаѧ главѣ, влѣтѣ стѣгнѣ дх҃а исполненнаѧ, сп҃сово со оцѣмъ обиталище, великій архіерее, теплый нашъ заступниче, цѣнночѣниче о҃че григоріе! предстоѧ оу прѣтола всѣхъ цр҃квей, ѡ наслаждаѧся свѣта єдиносвѣтнаѧ тр҃цы, ѡ херувимски со аг҃лы возглаголюѧ пѣнь трисвѣтѣ, келіе ѡ неизлѣдованное дерзновение имѣѧ ко всемилостивому влѣтѣ, молиѧ сп҃сѣти людѣ паствы твоеѧ, єдинородный тебѣ ѡзыкъ, вл҃гостояніе стѣхъ цр҃квей оутверди, архіерєи вл҃гоуспіемъ ст҃ительства оукраси, монашествующихъ къ подвигомъ добраго теченія оукрѣпи: грады сѣѧ, любовію тѣ чл҃вчїѣмъ, ѡ всѣхъ грады ѡ страны добротѣ сохрани, ѡ вѣрѣ стѣ православному тѣмъ соблюсти гд҃а оумоли: миръ весь оумири, ѡ гд҃а ѡ пачебы избави насъ, ѡ ѡ нападеніѧ иноплемєнныхъ сохрани: старыѧ оутѣши, юныѧ настави, беззаконныѧ оумѣди, вдовѣи помилуй, сиротѣ заступи, мл҃нцы возрасти, плачущыѧ возврати, немоществующыѧ исцѣли ѡ вездѣ теплѣ призывающихъ тѣ, ѡ съ вѣрою притекающихъ къ рацѣ житиѣхъ ѡ многоцѣлєбныхъ мощей твоихъ, оусерднѣ припадающихъ ѡ молящихся ти, ѡ всѣхъхъ напастей ѡ бѣдъ ходатайствомъ твоимъ свободи, да зовемъ ти: ѿ, вѣнзвѣранный пастырю, всезлатѧ оустѧ слова, єллинскаѧ похвало, православіѧ оукрашеніе! моли ѡ насъ всецѣдраго ѡ чл҃вколюбиваго хр҃ста вѣга нашего, да въ дeнь страшнаго пришествія єгѡ шд҃ѧго стояніѧ избавитъ насъ, ѡ радости стѣхъ причастники сотвори тѣ со всѣми стѣми во вѣки. **Ѳ**минь.

СПОМЕН СВЕТОГ НОВОГ СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА ГРИГОРИЈА V, ПАТРИЈАРХА ЦАРИГРАДСКОГ.*¹⁷

Гвештеномученик Христов и васељенски патријарх Григорије рођен би 1745. године у Димицани на Пелопонезу, од побожних родитеља Јована (Ангелопулоса) и Асимине. На крштењу он доби име Георгије. Када заврши основну школу у свом родном месту, млади Георгије отиде најпре у Атину, а затим у Смирну. Беше му тада око двадесет година. Пошто проведе мало времена код својих сродника у Смирни, похађајући тамо и школу, одлучи да се замонаши, и зато ступи у један манастир на острву Строфадон, где ускоро би замонашен са именом Григорије. Из овог манастира он отиде на острво Патмос ради изучавања богословске науке у тамошњој богословској школи званој Патмијада.

Још док Григорије борављаше у Смирни њега упозна митрополит Смирнски Прокопије. Када пак заврши школу на Патмосу, овај митрополит га позва у Смирну и рукоположи најпре за ђакона, а затим и за презвитера. А када ускоро митрополит Смирнски би изабран за патријарха Цариградског, блажени Григорије би уместо њега хиротонисан за митрополита Смирнског 1785. године. Као митрополит града Смирне он се пуних дванаест година очински стараше о богоповереној му пастви и њеном спасењу. У то време он би биран и за члана Светог Синода у Цариграду. Године 1797., после оставке патријарха Герасима III (1794-1797 г.), Григорије би једногласно изабран од свих за Цариградског патријарха, наследивши на тај начин епископски престо великих отаца и пастира свете Цркве Христове у Константиновом граду. Као патријарх и глава поробљеног хришћанског народа, свети Григорије се стараше пре свега да проповеда и сведочи Еванђеље Спасово, и да очува поштовање и држање заповести Божјих и канона црквених. А сам он живљаше веома скромно и подвижнички строго.

У то време стање у Турској држави беше тешко. Хришћански народ још увек страдаше под тешким агарјанским јармом. Особито је тешка била тиранија злих јаничара. Због њих су се многи хришћански народи у разним крајевима дизали на устанак против Турака. Један такав устанак беше избио, по наговору Француза, 1798. године на острвима у Јонском мору. О томе устанку Алипаша извести султана, а султан припреми велику војску да њоме казни побуњенике. Тада свети патријарх Григорије посредоваше код султана, и успе да од њега добије одобрење да сама Црква среди тамошње немире. Послани за то од патријарха протосинђел Јоаникије успе да у Арти смири хришћане, и на тај начин би отклоњена опасност од страшног покоља невиних хришћана. Али тада неки од архијереја у Цариграду, који не беху

^{17*} преузето из „Житија светих“ за месец април, преп. Јустина (Поповића), стр. 145-150.

задовољни Григоријем као патријархом, јер их је он нагонио да иду у своје епархије, а не да седе у Цариграду далеко од своје пастве, оклеветаше патријарха пред Турцима да није способан да држи хришћане у послушности султану. Због тога велики везир принуди Григорија на оставку, и прогна из Цариграда у Халкидон, а одатле у Свету Гору (1798. године).

Дошавши у Свету Гору, свети патријарх се настани у манастиру Ивируну, одакле посећиваше и друге манастире и скитове. На Атону он проведе око пет година, проповедајући реч Божју и свима дајући пример монашког врлинског живота. А када прилике захтеваху, он решаваше и разне спорове који биваху међу монасима, или манастирима.

Уместо Григорија, за патријарха у Цариграду би доведен по други пут Неофит VII, који раније беше патријарх, али беше збачен. Међутим и он остаде само кратко време, па уместо њега дође за патријарха Калиник IV (1801-1806 г.). Не прође много година а патријарх Калиник поднесе оставку. Тада Свети Синод поново позва блаженог Григорија на патријарашки престо, и он се врати у Цариград 18. октобра 1806. године. Народ дочека свог пастира са великом љубављу, а свети патријарх настави свој раније започети пастирски и народољубиви рад. Он настојаваше да ред и поредак црквени одржи на висини, и у ту сврху сазиваше често Свети Синод и упућиваше окружне посланице. Он не дозвољаваше да се хиротонишу титуларни архијереји, то јест епископи који немају своје пастве. Стараше се и за штампарију коју беше основао, и настојаше да се у њој штампају дела Светих Отаца.

Ускоро затим изби рат између Турске и Русије (1807 г.), и по наговору Руса би подигнут устанак Грка у Тесалији и око Олимпа. Тада султан затражи од патријарха да приволи устанике да се разиђу својим кућама, да не би били тешко кажњени. Патријарх написа писмо вођи устанка, свештенику Јефтимију Влахавасу, и усаветова га да престане са устанком, што овај и учини. Следеће године међутим (1808), када изби буна самих Турака у Цариграду и би збачен султан Селим Мустафа а доведен султан Махмут, патријарх Григорије би поново принуђен да потпише своју оставку, јер времена беху тешка. Он се тада повуче у манастир Преображења Господњег на острву Прингу. За патријарха би постављен онај претходни Калиник IV, али после десет месеци уместо њега дође Јеремија IV (1809-1813 г.), који протера светог Григорија са острва Принга у Свету Гору. Светитељ са задовољством пође опет у манастир Ивирун, где проведе пуних девет година живећи својим већ познатим свима подвижничким животом. У то време њему долажаху на Свету Гору грчки национални вођи, који се беху почели припремати за подизање великог устанка против Турака. Они беху основали и једно тајно друштво звано „Хетерија“, с којим беше упознат и српски вођа

Карађорђе, Милош Обреновић и друге истакнуте личности у Србији, Грчкој, Русији и Румунији. Али свети Григорије одби да приступи једној таквој организацији, а саветоваше вођама да пазе да се хришћанима не нанесе неко веће зло због тога. Он жељаше слободу хришћанима, али знађаше добро како Турци страшно кажњаваху неуспеле устанке хришћанске покољима невиног народа.

Крајем 1818. године тадашњи патријарх Кирило VI, који дође после патријарха Јеремије, поднесе оставку, те за патријарха би по трећи пут изабран свети Григорије. Дошавши из Свете Горе и примивши трон, са кога ће овога пута поћи на голготско страдање за Господа свог и за веру хришћанску, свети Григорије се стараше да своју паству води јеванђелским путем. Он основа такозвани „Кивот милости“, то јест сакупљање новца од богатијих и раздавање сиромашнима и потребитима. Ово он чињаше редовно о Божићу и Васкрсу, а и у друго време када се указиваше за то потреба. Тако дође и Васкрс 1821. године, када свети патријарх мученички пострада. А то би овако:

У фебруару изби устанак у Молдавији, на челу кога стајаше грчки вођа Александар Ипсилантис. А припремаше се и устанак грчки на Пелопонезу, који у марту заиста и изби. Патријарх и његов тумач (драгоман) Константин Мурузис бише одмах позвани пред великог везира и упитани да ли ишта знају о томе, на што они одговорише да ништа не знају. Ускоро затим, почетком марта би ухваћен и затворен митрополит Ефески Дионисије, а треће недеље Великог Поста бише затворени и синодални архијереји Никомидијски Атанасије и Деркон Григорије. Патријарх тада протестоваше код Високе Порте,^{*18} али уместо одговора доби вест да је затворен и митрополит Анхијалски Евгеније Каравиас. Том приликом велики везир затражи од патријарха да прими на себе одговорност за чување седам Срба, које српски кнез Милош Обреновић беше послао као представнике у Цариград. Патријарх пристаде на то и затражи да Срби дођу да живе код њега у патријаршији. Затим турска Porta принуди патријарха да одлучи од Цркве устаничког вођу у Молдавији Ипсилантиса, и то би прочитано и са амвона у цркви. Од патријарха се још тражаше да прокаже виђеније вође и да дâ списак свих хришћанских породица у Цариграду, али он то одлучно одби да изврши. Са многих страна саветоваху патријарху да бежи из Цариграда. Особито то чињаше руски посланик у Цариграду, који му нуђаше и сигуран пут за бекство. Патријарх то одбијаше говорећи: „Немојте ме подстицати да бежим. Где ћу да оставим своје стадо, кроз које ће да прође нож јаничарски? Хоћете ли да побегнем неком лађом, или да се

^{18*} Висока Porta (или Висока Врата) беше назив за место где обитаваше велики везир, тј. први човек турске државе после султана (председник владе). Porta дакле означаваше турску владу.

сакријем код неког страног посланика, па да тамо чујем где целати касапе мој народ? Не, ја сам зато патријарх да спасавам мој народ, а не да га гурнем у руке јаничарима. Моја ће смрт донети више користи него мој живот ... Нећу да људи на мене после указују прстом и говоре: Ево патријарха убице! Идем тамо где ме зове судбина мога народа и Своблаги Бог, који је сведок свих људских дела“.

Тако свети патријарх мирно иђаше на страдање. На Велики Понедељник Турци убише његовог тумача Мурузиса и још друге хришћане. Свети патријарх се у те дане јавно и без страха мољаше за њихове душе на светим Литургијама. На Велику Суботу увече, после дводневног строгог поста, он са архијерејима узе да једе мало компота од шљива, и том приликом постави им овакво питање: „Која је смрт боља: отсецање главе, или вешање?“ – Архијереји на то ћутаху. На то он рече: „Ни ја неznam; нисам још пробао ни једну ни другу“. – А то говораше светитељ зато што тога дана Турци беху обесили два клирика протосинђела, и што мноштво наоружаних јаничара беше већ испунило патријаршијску авлију. Ноћ уочи Васкрса свјатјејши проведе на молитви за себе и своје стадо. А у одређено време сиђе у патријаршијски храм и отслужи своју последњу пасхалну Литургију на земљи, поменувши на њој све оне од Турака побијене и поклане хришћане. За време Литургије јаничари беху опколили и патријаршију и саму цркву. По завршетку свете Литургије патријарх се повуче у патријаршију. Тада му неко тајно рече да су Грци на Пелопонезу заиста подигли устанак. И онда га запита: „А шта ће сад бити?“ – Светитељ на то одговори: „И сада, и увек, нека буде воља Господња!“

Истога дана на Васкрс, око десет сати, ујутру, јавише патријарху да је стигао велики тумач Ставрикис Аристархис и турски секретар министарства спољних послова, и да га траже. Са њима беху дошле и јаничарске старешине на коњима. Тумач дозвола патријарха и синодалне епископе у синодску дворану и прочита пред њима султанов ферман којим се патријарх Григорије свргава са престола као тобож недостојан и као незахвалан и неверан према Високој Порти. Тако свргнутог патријарха одмах ухапсише јаничари и одведоше га у тамницу Бостанцибаше. За то време у патријаршији би спровођен избор новог патријарха. У тамници пак зли јаничари мучаху свештенотученика Григорија, настојећи на сваки начин да га натерају да прими муслиманску веру. Светитељ непоколебљиво одбијаше овим речима: „Узалуд се трудите. Патријарх хришћански умире као хришћанин!“ После неколико часова мучења у тамници, патријарха поведоше везаног на пристаниште Фанарско, где га очекиваше велика маса Турака и Јевреја, који ликовашу и урлаху на њега. Мислећи да ће му ту отсећи главу, патријарх подиже очи к небу, прекрсти се и клече на земљу

пружајући врат целатима. Али га целати зграбише одатле и повукоше ка улазу патријаршије, која имађаше троја врата, да га тамо обесе. Док вешала бише начињена прође скоро читав сат, а за то време турска и јеврејска руља ругаше се свештеномученику. Он пак ћуташе и мољаше се. Најзад, Турци му ставише омчу на врат и обесише га на средња врата патријаршије, која од тада па до данас увек стоје затворена. Бесна руља агарјанска и јеврејска ругаше му се и пљуваше га, и свето тело свештеномученика Христовог изврговаше свакоме руглу. Ово би не само тога дана, него у току три цела дана. Јер Турци не услишише молбу новог патријарха Евгенија (1821-1822 г.), који беше тражио дозволу да тело патријархово скине и погребе. Истог дана на Пасху, Турци убише и још неке хришћанске епископе.

После три дана, Јевреји и Отомани, откупивши будзашто тело патријархово, вуцијаху га по улицама и нечистим местима, док га на крају целати не узеше и не потопише у Кератијев залив (Златни Рог) недалеко од Фанара. Али Бог даде те 16. марта увече вода избаци тело светитељево, и то у близини једне руске лађе. Ту се нађе и капетан грчке лађе Славос, родом са острва Кефалоније, који исте ноћи тајно одвезе бродом тело патријархово у град Одесу, где оно буде свечано погребено. По жељи руског цара, тело светитељево би погребено са највећим царским почастима, а на погребу службаху четири руска архијереја и један српски.

Свете мошти св. свештеномученика Григорија остадоше у Одеси до 1871. године, када бише свечано пренесене у слободну Грчку и положене у митрополитском храму у Атини. Сто година после његове мученичке смрти, свети Синод Грчке Цркве, у присуству и патријарха Александријског Фотија, унесе светог свештеномученика Григорија у календар црквени, и одреди десети април као дан његовог светог спомена.

Његовим молитвама нека Господ помилује и спасе све нас и све православне. **Амин.**^{*19}

^{19*} Житије и службу св. свештеномученику Григорију V написа 1822. године митрополит Закинтски Николај Кокинис. Она би допуњена и издана у Атини и Патрасу 1871., и затим поново у Атини 1921. г. Недавно му је и нову службу саставио светогорски монах-песник Герасим Микрајананитис (изд. у Атини 1968. г.).

✦ НОВЫЙ СРЕДАКЪ ВСЕГОДА КЪ БЛАГРАДѢ. © НОВИ СРЕДАК 2015. ГОД. У БЕОГРАДУ. ✦